

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

3. maja 1917

Cvetiči maj.

Pač dolgo, težko smo čakali,
o vigrad, da prisiješ spet;
razpada zdaj snežena halja,
pred nami zemlja se razgalja,
iz nje za cvetom sili cvet
in kal odpira se ob kati —
kar dolgo, težko smo čakali.

Naj tudi hrujejo viharji,
odmikajo tvoj zlati čas,
ti vedno lepa, vselej nova —
kasneja časih, a gotova —
ogrej, krepčaj, pomlajaj nas,
ki dan za dnevom smo v viharji
hladneji, trudneji in starji . . .

(Iz Medvedovih poezij.)

Prijatelj.

(Slike iz nemško-francoske vojne leta 1870—1871.)

Pariz je bil obkoljen, izstradan in je ležal v zadnjih dihih. Vrabci na strehah so se razredčili in ulice so se izpraznile. Jedlo se je, kar se je moglo izslediti.

Tedaj se je vlekla nekega jasnega januarskega jutra čez zunanji bulevard, roke v hlačnih žepih svoje uniforme in s praznim želodcem, mož, gospod Morisot, urar po svojem poklicu in, če je bila priložnost za to, tudi ognjevit govornik. Naenkrat je stal pred enim izmed svojih kolegov, v katerem je spoznal svojega prijatelja, gospoda Suvage, s katerim se je bil seznanil ob vodi.

Vsako nedeljo pred izbruhom vojne je šel Morisot takoj po solnčnem vzhodu z bambusovo palico od doma. Vstopil je na vlak pri Argenteulu in se peljal v Colombes. Nato je dosegel peš otok Marante. Komaj je došel na kraj svojih sanj, je pričel ribariti in ribaril do noči neprestano.

Vsako nedeljo je naletel tam na malega, debelega in veselega možička, gospoda Suvage, malega trgovca na cesti Gospe Lavretanske, ki je bil tudi strasten ribji lovec. Pogosto sta prebila po pol dneva drug poleg drugega, palico v roki in nože čez breg in tako sta se sprijaznila.

Ob gotovih dneh nista govorila ničesar. Nekaterikrat sta klepetala; toda razumela sta se tudi brez besed, ker sta imela isti okus in podobna mnenja.

Spomladi, zjutraj ob deseti uri, ko je pomlajeno solnce na mirni vodi v tisti mali oljnati tekočini, ki jo vsaka voda vleče seboj, sipalo svoje žarke in se je z dobrodejno gorkoto vprlo v hrbta obeh ribolovcev, je dejal Morisot tu pa tam: »O, kako prijetno je to!« in gospod Suvage je odgovoril: »Zame ni nič lepšega.«

V jeseni zvečer, ko se je nebo, krvavo-rdeče od žarkov zahajajočega solnca, zrcalilo v vodi s svojimi škrlatnimi oblaki, ko je reka postala rdeča, obzor gorel v plamenih, ki je obilil prijatelja z ognjeno rdečino in pozlatil drevesa, ki so s svojim velim listjem že trepetala pred smrtjo, tedaj je pogledal gospod Suvage z nasmehom Morisota in dejal: »Kako krasen prizor!« In Morisot je odgovoril, ne da bi izpustil vado iz oči: »To je pač lepše kot na bulevardu, kaj?«

Kakor hitro sta se to pot zopet spoznala, sta si krepko stisnila roki, začudena, da se v tako izpremenjenih razmerah zopet vidita. Gospod Suvage je zavzdihnil in dejal: »Tako je v vojnih časih!« Morisot enako: »Ah, kakšni časi so sedaj. Danes imamo prvi lepi dan v tem letu.«

V resnici, nebo je bilo temno-modro in je sijalo v jasnem blesku.

Šla sta zamišljena drug poleg drugega. Morisot je začel zopet: »In najin ribji lov? Nič? Kaki lepi spomini!«

»Kdaj se bova zopet vrnila tja?« je vprašal gospod Suvage.

Stopila sta v malo kavarno in izpila absint; nato sta šla po trotovarju dalje.

Naenkrat se je Morisot ustavil: »Izpijva še enega, kaj?« Suvage je pritrdil. In stopila sta v bližnjo gostilno.

Bila sta popolnoma omamljena in izgubljena, ko sta stopila na cesto. Zrak

je bil mil. Božajoči dih je obkrožal njegov obraz.

Gospod Suvage, katerega je zrak popolnoma opijanal, se je ustavil:

»Ko bi šla sedaj tja?«

»Kam?«

»No, ribariti!«

»Toda kam?«

»Razumljivo, da na najin otok. Francoske prednje straže stoje pri Colombes. Jaz poznam obersta Damoulina, ki naju bo gotovo pustil skozi.«

Morisot je trepetal zadovoljstva: »Dobro,« je dejal, »grem.« Nato sta se razšla, da prineseta priprave.

Uro pozneje sta že marširala po veliki cesti. Prišla sta do kmečke hiše, v kateri je stanoval oberst. Smehljal se je njuni prošnji in jima izpolnil željo. Kmalu sta šla dalje, preskrbljena s potrebnim papirjem.

Kmalu sta zadela ob prednje straže, prekoračila zapuščen Colombes in se nahajala na robu malih vinskih goric, raztezajočih se do Seine. Bilo je okrog enajste ure.

Vas Argenteuil, ki jima je stala nasproti, je bila kot izumrla. Višine pri Orgemout in Sauois so obvladale celo pokrajino. Velika ravnina, raztezajoča se

Kapelica sv. Jurija na Ljubljanskem gradu, kjer se pa že tri leta ni vršilo običajno in priljubljeno »jurijevanje«, ker je grad zaseden od vojnih ujetnikov.

do Nanterre, je bila pusta, z golimi črešnjami in rjavo zemljo.

Gospod Suvage je pokazal s prstom na vrhunec in zamrmral: »Sovražnik je tam zgoraj!« In nek nemir se ju je polastil v tej zapuščeni pokrajini.

»Sovražniki!« Še nikdar nista videla nobenega, čeravno ležijo že mesece krog Pariza, uničujoči Francijo, ropajoči, moreči, nevidni in v premoči. In nek praznoveren strah se je združil s sovraštvom, ki sta ga gojila proti temu nepoznanemu in zmagovitemu narodu.

Morisot je zatrepetal:

»Kaj napraviva, če naletiva na katerega?«

Gospod Suvage pa je odgovoril z onim pristnim pariškim načinom zasramovanja, ki se kaže v kljubovanju proti vsemu:

»Ponudila jim bova pečeno ribo.«

Toda boječa radi velike tihote, se vendar nista upala na ravnino.

Končno se je odločil Suvage kratko: »Naprej, marš, toda previdno!« In plezala sta doli in se skrivala za kole v vinogradih, nemirno sta se ozirala okrog in poslušala...

Še ozek pas neobdelane zemlje je bilo treba prekoračiti, da bi dosegla breg reke. Tekla sta in kakor hitro sta dosegla reko, sta se skrila v mokro, visoko travo.

Morisot je pritisnil lice na zemljo, da bi slišal, če ni čuti kje v bližini korakov. Nič ni slišal. Bila sta sama, prav sama.

Pomirila sta se in pričela ribariti. Nasproti ležeči zapuščeni otok Maraute ju je zakrival proti nasprotnemu bregu. Mala restavracija je bila zaprta in zdelo se je, kot da je že leta in leta zapuščena.

Suvage je ujel prvo ribo. Morisot je ujel drugo in vsak trenutek sta potegnili trnke iz vode, z malo, srebrno, zvijajočo se živalico na vadi. Čudovito dober lovski dan.

Ribe sta devala v mrežo, ki jima je ležala pri nogah. In veliko veselje ju je navdalo. Veselje, navdajajoče človeka, ki zopet lahko vživa to ali ono stvar, ki jo je moral pogrešati dalje časa.

Solnce jima je gorko sijalo v pleča; nista slišala ničesar, mislila na nič več, ves svet jima je bil zadnja briga; ribarila sta.

Toda naenkrat nastane zamolklo gromenje, kot bi prihajalo iz dna zemlje in stresalo tla. Topovi so pričeli peti.

Morisot je dvignil glavo in zagledal zadaj na drugem bregu v daljavi na levi roki obris Mont Balérien-a, ki je nosil na vrhu po fantovsko belo perje, smodnikov dim, ki ga je ravno izbruhnil.

In takoj je privel oblak dima od vrhunca trdnjav; v naslednjem trenutku je zadel nov strel.

Nato so sledili drugi in od trenutka do trenutka so dihale višine svojo smrtno sapo, Mont Balérien je bruhal bel dim, ki se je dvignil pod nebo in se strnil v oblak.

Suvage je skomignil z rameni: »Slišiš? Začenjajo«, je dejal.

Morisot, ki je gledal, kako se vada na njegovem traku potaplja v vodo, je bil naenkrat z jezo mirnega človeka razkačen proti divjakom, ki se bojujejo na tak način, in je mrmral: »Blazen mora biti, ki tako mori, kot ti tu.«

»To je hujše kot divje zveri,« je odgovoril Suvage.

In Morisot, ki je ravno ujel belico, je razkladal: »In previjo, da bo to trajalo tako dolgo, dokler ne bo prišlo ljudstvo do vlade.«

»Republika ne bi bila napovedala vojne,« je dejal Suvage.

Morisot ga je prekinil: »Kralji imajo boje na zunaj; republika pa jih bojuje na znotraj.«

Mont Balérien pa je gmel neprestano, kroglice so razdirale francoske hiše, uničevale priprave, morile, delale konec mnogim sanjam, veselim pričakovanjem, marsikateri upajoči sreči, napravile brezmejno bolelost mnogemu otroškemu, dekletovemu ali materinemu srcu.

»To je življenje,« je dejal Suvage.

»Reci raje, to je smrt,« je odgovoril smeje Morisot.

Naenkrat sta planila prestrašena kvišku, zakaj začula sta za hrbtom korake in ko sta se ozrla, sta zagledala štiri može, ki so stali za njima, štirje veliki, bradati, oboroženi možje, oblečeni kot služabniki v livreju. Na glavi so imeli potlačene kape.

Oba trnka sta zletela iz njunih rok in poskušala sta, da bi zbežala ob reki.

V par trenutkih sta bila ujeta, zvezana, vržena v čoln in odpeljana na otok. In zadaj za hišo, ki sta menila, da je prazna, sta zagledala kakih dvajset vojakov.

Močan mož, ki je sedel na stolu in kadil veliko porcelanasto pipo, ju je vprašal v gladki francoščini: »No, gospoda, ali sta imela dober lov?«

Nato je položil nek vojak poleg oficirja mrežo z ribami na tla, ki jo je bil previdno vzel s seboj. Oficir se je smejal: »Glej, glej, ni šlo ravno slabo. Toda zdaj gre za nekaj drugega: Poslušajta me in ne tajita.

Vidva sta v svojih očeh vohuna. Jaz sem vaju ujel in vaju dam ustreliti. Delala sta se, kot da ribarita, da bi odvrnila pozornost. Padla sta v moje roke, tem slabše za vaju; v vojni je pač tako.

Toda, da sta mogla skozi prednje straže, vesta gotovo klic, da bosta mogla nazaj. Izdajta mi besedo in imel bom z vama usmiljenje.«

Prijatelja, ki sta stala pobledela drug poleg drugega, sta zganila roke z lahkim nervoznim trepetanjem in molčala.

Oficir je začel znova: »Nihče ne bo tega izvedel. Mirno se bosta lahko vrnila. Skrivnost bo z vama pokopana. Če se pa obotavljata, je to vajina smrt, in sicer na mestu. Izberita tedaj!«

Kot okamenela se nista zganila, ne odprla ust.

Oficir je stegnil roko in pokazal na reko ter dejal popolnoma mirno: »Pomisli na to, da bosta v petih minutah ležala tam notri!«

Ujetnika sta stala nepremakljivo in molče. Sovražnik je oddal povelja v svojem jeziku. Nato je prestavil svoj stol na drugo mesto, da ne bi bil preblizu ujetnikov, in dvanajst mož se je postavilo na dvajset korakov s puškami.

Oficir je začel znova: »Še eno minuto odloga, niti dve sekundi več.«

Nato se je naenkrat dvignil, približal se je Francozoma, prijel Morisota pod roko, potegnil ga na stran in mu dejal polglasno, zaupno: »Hitro, besedo! Vaš tovariš ne bo izvedel tega. Napravil se bom tako, kot da sem se omeščal.«

Morisot ni odgovoril ničesar.

Oficir je potegnil nato Suvageja na stran in mu stavil isto vprašanje.

Suvage ni odgovoril ničesar.

Bila sta zopet drug poleg drugega.

Oficir je pričel poveljevati. Vojaki so dvignili puške.

Tu je padel Morisotov pogled slučajno na mrežo z ribami, ki je ležala nekaj korakov oddaljena v travi.

Solčni žarki so trepetali na kupu rib, ki so se še gibale. Prijelo ga je nekaj... Kljub svojemu pogumu so se mu napolnile oči s solzami.

Zajecljal je: »Z Bogom, Suvage!«

»Z Bogom, Morisot!« je dejal Suvage. Stisnila sta si roki, trepetajoča od nog do glave od nečesa neznanega...

»Ogenj!« je zašumel oficir.

Dvanajst strelcev je udarilo obenem.

Suvage je padel kot hlod na obraz. Morisot, ki je bil večji, se je opotekel in padel čez svojega tovariša, z obrazom proti nebu in curek krvi je lil iz na prsni prestreljene obleke.

Oficir je dal nova povelja.

Njegovi ljudje so se razkropili, nato so se vrnili z vrvmi in kamni, ki so jih mrtvecem privezali na noge in ju odnesli na breg.

Mont Balérien ni prenehal grmeti in je bil ves obdan od oblakov dima. Dva vojaka sta prijela Morisota za glavo in noge, dva druga sta popadla istotako Suvageja. Zamahnili so parkrat njuna telesa in ju zagnali daleč; napravila sta polkrog v zraku in se potopila v reko pokončno, ker so kamni potegnili noge naprej.

Voda je brizgnila kvišku, zašumela, zatrepetala, nato se je umirila.

Nekaj krvi se je pokazalo na vodi.

Oficir, ki je ohranil skozi in skozi svojo mirnost, je dejal polglasno: »Sedaj pride vrsta na ribe.«

Nato se je vrnil k hiši.

Siromaki.

Poljski spisal Vladislav Reymont; preložil Al. Benkovič.

(Konec.)

Deček je z blagoslovljeno svečo v roki ležal vznak, iztegnjen kot les in hodil po sapo, trudoma odpirajoč sežgana ustna.

Ljudje so bili prišli iz vasi, klečali krog postelje ter za starim cerkovnikom Andrejem molili litanije. Obrazi so bili trdi in v očeh je tlel miren izraz kamenite resignacije. Deklice, sestre umirajočega, so glasno plakale in po celi sobi, polni

žoltih reflektov svečne luči, je vladalo tragično razpoloženje.

»Jezus Marija! Jezus Marija!« je stokal Tomaž in napol blazen upiral oči v obraz edinca ter si pulil lase v obupni brezmoči.

»Tiho, Tomaž, tiho! Mili Jezus hoče vzeti dušico v svojo hvalo, kaj moreš revež ti proti temu, kaj?« ga je polglasno mirila Jagustinka.

»Sinček moj, ljubljeno ti dete moje, moje srebro in moje zlato!« je ječal Tomaž.

»Pokadila in zagovorila sem ga, pa nič... Tvoja volja, Gospod...«

»Vsega obupa!« je govoril cerkovnik s tresočim glasom.

»Reši nas, o Gospod!« so naglo odgovarjale ženske, in ta šepet gorečih glasov, vzdihov, joka, onemoglosti se je razlival po izbi kakor žolta reka ter se vračal k umirajočemu, ki je ležal v zarji svečne luči, se čedalje bolj iztegoval, široko odpiral

usta in z levico pulil plašč, ki mu je pokrival prsi.

»O zlati moj sinko! Ljubljeno dete moje,« je stokal Tomaž. »Odhajaš od nas, revček ubogi, odhajaš! Nič se ne zmeniš za očetov jok, ni ti mari naša žalost, zapuščaš nas uboge sirote!... in k Jezuščku odhajaš, malček ti ljubljeni... o!... o!... o!...«

»O dragi bratec, ne zapusti nas samih; — ljubček ljubljeni, ne hodi od nas,« je tarnala Marička, držeč mu svečo.

»Večne kazni — reši nas, o Gospod!« so zopet glasneje prosili glasovi.

»Ne boš več gonil kravice, srček, ne boš se več igral s sestricami, edinec moj.

Ruski vojni ujetnik deli menažo laškim ujetnikom.

Naenkrat je zapazil mrežo z ribami v travi. Pobrai jo je, potehtal, smehljal in zaklical enega izmed možev.

Vojak z belim predpasnikom je prihitel. Oficir mu je vrgel mrežo z ribami obeh ustreljenih in zapovedal: »Pripravi mi te male živalice, dokler so žive. To bo izvrstno kosilo.«

In kadil je mirno svojo pipo dalje in se igral z valčki od dima pred seboj.

ne boš več tekal v vas. Ne boš več ptičkov iskal spomladi, ne boš . . . ne boš . . .»

»Tomaž, ne plakaj, Tomaž, kajti . . .»

»Nagle in nepričakovane smrti — reši nas, o Gospod!«

»Zjutraj pa je še rekel: Očka, je rekel, saj ne bom umrl. Očka, saj ne pojdem od vas! . . . in tako se je prilizoval kot pes, ko vidi pogubo in smrt! O mi siromaki! S čim bi ti pomagal, sinko, s čim? . . . Revčka je nekaj znotraj peklo, ker se je vedno držal za želodec in stokal od bolečin . . . Očenaš je molil z Maričko, mile solze so mu curkoma tekle po ličecih in tresel se je kot trepetlika!«

Jožek je naenkrat nehal hropsti, odprl usta v dolgem grgrajočem oddihu, po celem telesu močno zadrgetal, nekoliko dvignil glavo in; z očmi blodeč po navzočih, padel nazaj na posteljo in iztegnjen, osteklenele oči upirajoč v strop, z groznim krikom na onemelih ustnah — izdihnil.

Sveča mu je padla iz rok, prsti so se razkročili, obraz se je zjasnil, in tako je ostal malomaren za vse dobrote in zlo.

Nastalo je kričanje in pretresujoč jok.

»Tiho, ljudje božji,« je zaklicala Jagustinka, odpirajoč vrata na stežaj, »samo za en očenaš bodite tiho! Naj dušica v tihoti odleti, naj je vaše tožbe ne zadržujejo od Jezusa.«

In res je nastal mir in hitro so se vsi razen starke porazgubili domov.

Do pogreba se je Tomaž čutil tako potrtega od žalosti in obupa nad izgubo edinca, da je cele dni posedel za pečjo nepremičen in se za nič ni menil; zavijal se je nekako v lastno bolelost in čutil, kakor bi mu železna roka držala dušo in jo stiskala tako grozno, da se ni mogel ganiti in zakričati vsled prehude bolelosti.

Za pogrebom je šel in imel toliko zavesti, da je pridržaval rakvo na vozu, a brez misli gledal ljudi, svet, ni slišal niti petja niti tolažilnih besed, ki so mu jih govorili ljudje in duhovnik.

»Smrt se tako širi po meni,« je pomislil, čuteč v sebi nekak čuden mir in in tišino, ki mu je zagrinjala dušo.

»Zdi se mi, da bom umrl!« je govoril, ko se je sam vračal s pokopališča, kajti ljudi je zadržal župnik in jim vneto nekaj pripovedoval, a Tomaž se ni zmenil za to, dasi je slišal izgovarjati svoje ime. Hodil je sam in gledal po velikih poljih, poljih pokritih z valovi snega, zdaj na jasno nebo, zdaj na zlato solnčno oblo in zdelo se mu je, da se vse to rahlo ziblje kakor zvon in da to solnce bije ob črne stene gozdov kakor ob bronaste stranice in da ga sladki zvoki, podobni šumenju zorečega žita, prasketanju gozdov v hudi vročini, žvrgolenju ptičev na strehah — obkrožajo, mu polnijo dušo in možgane z veliko sladkostjo in ga gugljejo, gugljejo v spanje bolj in bolj . . .

»Zdi se mi, da bom umrl,« je pomislil, ko si ni mogel razjasniti tega, kar se je zgodilo v njem.

Prišel je v koč, sedel na staro mesto in ni vedel, kaj se godi krog njega. Boril se je z življenjem, kakor je vedel in znal, ta zadnji udarec ga je izčrpal do zadnjega: vedel je, da si sam ne more pomagati, da mora poginiti, bilo mu je že vseeno, s kamenito resignacijo je sklonil glavo in se vdal usodi. Mislil ni niti nase, niti na ostale otroke, prav na nič — čakal je kakega konca.

Slišal je, da je nekaj oseb prišlo v sobo, da hodijo krog njega, da nekaj govore — razumel pa ni ničesar. Legel je na klop s hrbtom proti izbi, kožuh potegnil čez glavo in tako ležal mrtvo.

»Kumel!« je rekel Červinski, ki je bil prišel z drugimi, videč, da Tomaž na videz ne ve o njih prihodu. »Tomaž! da vas boli, to se ve.«

Alojzij Jug

iz Studenic pri Poljčanah, vsled ran umrl 20. februarja 1917.

Luč nebeska ti sveti!

Ivan Kozel

od Sv. Duha v Halozah, se pogrēša že od avgusta 1914.

Po miru na svidenje!

Martin Režek

četovodja; dne 25. avgusta 1914 v Galiciji ranjen v nožo, je pozimi ozebel v Karpatih, prestavljen na tirolsko bojišče, nato na soško, kjer je bil ranjen v glavo, a l. 1917 zopet na fronti, kjer je 20. febr. padel, zadet od granate; odlikovan v Galiciji z veliko, na južnem bojišču z malo srebrno svetinjo; pokopan je na voj. pokopališču v Lipi.

Za zemsko ti trpljenje
Bog rajsko daj življenje!

Tomaž se je malo okrenil in odgovoril s topim, zamorjenim glasom:

»Gotovo umrem, ko se smrt tako košati po meni.«

»Kume, grešne misli imate. Samo po-

Moštvo odtrganega balona se rešuje z zračnimi »dežniki«.

slušajte, kaj vam pove Červinski. Prišli smo sem z dobro voljo, da vas potolažimo in vam pomagamo, kakor kdo more. Siromak si, Tomaž, pošten, toda ponosen. K gospodom si šel prosit pomoči, a mi smo vendar bližji. Res je, da vam ni nihče od kraja vsiljeval pomoči, ker ima vsak svoje težave, ki ga tarejo, babo, ki mu blebeta nad glavo, in svoje skrbi — toda ni ga mesa brez kosti, ni ga človeka brez usmiljenja . . . Zapomni si, da ti je Červinski tako rekel . . . Čakali smo, da prideš in rečeš kakor bratom: Dajte, pomagajte! Nadloga me tare, dajte, da odslužim, vam vrnem ali pa za ‚Bog povrni.‘ Dali bi ti, ker vemo, da se ti je zgodila krivica in si siromek. Bližnjiki smo si in kristjani, in samo opica opico ščiplje v meča, a človek mora vleči s človekom. Dogovorili smo se in kar je kdo mogel, je prinesel. Vzemi, Tomaž, naj vam bo v zdravje.«

Žene so pričele razvezavati culice, razgrinjati predpasnike, odpirati koške — in položile so poleg Tomaža, kar je katera prinesla: ta hleb kruha, ta krompirja, ta kaše, ta nekaj meric moke, ta grudo soli, ta venec gob, ta kos slanine, ta posušen sir in Jagustinka je nazadnje položila zvezano kokošo.

»Nesna je, Tomaž, jajca bodo, spomladi pa tudi piščeta,« je rekla.

In Tomaž se je vzravnal na klopi, pogledal po vseh, poslušal, gledal in počasi mu je nekaj začelo trepetati v srcu in sladka gorečnost ga je vsega prešinila in v grlu ga je pričelo dušiti čedalje bolj, tako da se ni mogel več premagati in se je spustil v silen jok.

»Bratje ljubljani, ljudje krščanski, s čim vam poplačam?« je govoril skozi solze, a niso mu pustili govoriti dalje, ampak so ga objemali in poljubovali, on pa jim je vračal, starejšim je padal k nogam, se zahvaljeval in vse se je treslo v njem od ginjenosti.

»Z dobroto nam poplačaš ali pa z očenašem,« je važno rekel Červinski.

»Na svet gospoda župnika smo še skenili, da ti bo lažje čez zimo: do pomladi vzamem Joška jaz, Maričko — Klomb, Nežiko — Gulbas, Anko pa Borina, otrokom se pri nas ne zgodi nič hudega, ti pa si sam prej opomoreš. Jagustinka je rekla, da se preseli k tebi, da boš imel gorke jed in žensko postrežbo.«

»Pri tebi ostanem, Tomaž, tudi jaz sem sirota, ne bom te objedla, samo kaj podelam in bolje mi bo pod kmetsko streho.«

»Ljudje božji! Od Vaše dobrote mi je pri srcu kakor pomlad.«

»Sprijaznil si se z bedo, tako da te je s silo treba odtrgati od nje.«

»S tujega voza stopi čeprav sredi morja.«

Posedli so, kjer je kdo mogel, popili malo žganja na to žalost, prigriznili kruha, pobožno zapeli za mrliča in se razšli.

Takoj drugi dan so žene prišle po deklice.

Težko se je Tomaž ločil od njih, ker so plakale, mu padale k nogam, prosile, naj jih ne daje ljudem, a Baran se ni dal omehčati.

In ko so bile odšle, je odšel za ves dan in blodil po gozdu.

* * *

Zima je pričela odnehavati, prišle so velike odjuge in skopnelo je toliko snega, da so v gozdu neprestano odmevali udarci sekir pri sekanju drv.

Tomaž je šel vsak dan na delo.

Franjo Neubauer:

Cesarici mirú!

Nj. Vel. cesarici in kraljici Ziti.

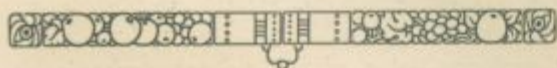
Odzvónil je zvonček na tratah, v gozdéh,
odklenkala rádot je v naših stolpéh,
ostali smo sami,
le žalost je z nami
po naših goráh in doléh.

In vendar: pomlad še prihaja,
cveté in prepeva in raja.
In Ti, ki Ti krona na glavi blesti,
prišla si v te dneve boli in krvi
vsa lepa, vsa blaga, vsa mila.
Na dvore sijajne, v cesarski si grad
kot vigred prelestna stopila,
in kakor bršljan se, ki vedno je mlad,
cesarskega druga ovila. — — —

Ah, še poškopljene so cvetke livad,
še skale so gole rdeče,
in ptičke po hostah pred gromom granat
odletajo plašne, boječe.
Še daleč je naša pomlad!
Oj bodi nam Ti
znanilka pokójnejših, srečnejših dni! —

Že v hostnem zatišju, med mladimi hrasti,
med bukovjem mladim začela je rasti
cvetíca, ki maju rádot je in kras.
In kmalu zavábil bo k šmarnicam glas
zvonóv, ki so v stolpu ostali.
V kapelici, kakor nevestica zalí,
blestel se bo Deve nebeške oltar,
zavsvétíl po cerkvi svečíc bo žar,
a v nas zaplamtíjo molitve,
proseče mirú in rešitve.
Takrat tudi zate zaprosi naš rod,
da kmalu mirú praznovala bi god!
Saj duh ga v daljavi že vidi,
srce pa mu kliče: »Ah, pridi
ti dan, od milijonov trpečih željén,
kot solnce ves topel, kot vigred zelén,
cvetoč kakor vrtili, pojoč kakor gáji,
kjer gnezdeca zárodu ptički pletó.
Ah, pridi! — Še enkrat živimo naj v maji,
še enkrat naj pesmi veselo pojó!
Še enkrat naj žena veselo zaplače,
junaškemu možu v naročje hiteč,
še enkrat k očetu naj dete priskače,
ponese naj šmarnic mu šopek dehteč!
Še enkrat naj fantič prijezdi po cesti,
zavriska naj cvetni, ljubeči nevesti,
še enkrat naj starček bo vnuka vesel,
edinec poljubi naj mamici róko,
ki dvígala jo je k nebesom visoko,
odkar ga ji svet je zaslépljeni vzell!
Takrat boš mirú cesarica,
vladarju miru boš družica!
Sirotam neštetim boš mati takrat,
ubožec, trpin Ti bo ljubljeni brat!

Kot solnce boš s trona višave svetila,
in lila tolažbo in sólze sušila!

Tožilo se mu je po deklicah, posebno
zvečer, ko je prihajal z dela in čeprav je
bila večerja vselej pripravljena, je vendar
pogrešal dekliških glav okrog mize in zlo-
budranja Joškovega.

Včasih je katera deklica pritekla iz
vasi, posedela kratek čas, pripovedovala
o svojih dobrotnikih, o hrani, o obleki —
a se je hitro vrnila, ker se ji je že tožilo
po vasi in po ljudeh ter se ji je malo
čudna zdela ta raztrgana, ubožna koč.

Tomaž je to dobro umel, kajti nekoč je
po odhodu Maričke rekel Jagustinki, ka-
tera je, kolikor ji je preostajalo časa od
malenkostnih opravkov v gospodinjstvu,
neprestano predla lan, česala volno ali
pa motala prejo.

»Moj dragi rajni bi ne bil tako od-
šel od mene, ne. Pridna so moja dekleta,
a vendar — le dekleta« — in za-
mahnil je z roko.

»Res je, jaz sem sama ženska,
a to rečem, deček je pa le deček.
Bolj so razposajeni, a tudi boljši
za delo. Ako bi bil tak, kot je
Marička, kaj ne, da bi dobil dela
pri železnici?«

»Gotovo bi ga dobil; ako že
meni nočejo dati dela, njemu bi
ga dali.«

In takoj se je pričel spomi-
njati svoje toliko nesrečne usode
in krivde ter nazadnje vprašal
starko:

»Zakaj je to, mati, da na nas,
čeprav imajo z nami isto govorico
in vero, reže kakor psi, nam ne
privoščijo poštenega imena, ob-
dolže, ako nas le morejo — in da
imajo vse oni ali pa židje?«

»Zakaj? To je hudičevo delo,
pa nič drugega. In zakaj hudič
duše meče v smolo kakor kono-
plje v vodo?« je vprašala ter po-
gnala vreteno.

»Meni se zdi, da zato, ker so
grešne duše.«

»Ali mar neumno ljudstvo ni
grešno?«

»Zakaj pa je neumno?«

»Glej, ko bi vsak vedel kako, kaj in
zakaj, bi ga nikdo ne držal za glavo kakor
piškurja, ne pritiskal bi ga za prsi kakor
prašička, kadar ga koljejo — ne?«

»Hudo je.«

»Mora že tako biti.«

»Gotovo. Kmetska glava ne izpre-
meni na boljše.

»Tudi druga ne, pa naj bi bila tudi
tako učena ka-
kakor župnik ali
kak drug du-
hovnik.«

»Torej no-
beden?«

»Samo se iz-
prevrže, kadar
pride čas. Samo
pomisli, zakaj ne
sejejo ovs, ka-
där krompir ko-
pljejo?«

»Ker ven-
dar ni čas oves
sejati na zimo.«

»Zakaj ne
greš o Svečnici
s plugom ali pa
brano na polje?
Zakaj ovac ne
strižejo v postu?
— ker ni za to
čas, ker je za
vse Bog določil
svojo dobo, svoj
čas. Samo pre-
misli, da je Bog
tako uredil.«

»Res je, mati, umejem to, a jezi me,
ko ni mogoče, da bi človek naprej do-
segel kake dobrote.«

»Glej, vsak je dolžan vedno hoteti,
kakor tudi čakati pravega časa. Pride čas,
da spomladi sadiš krompir, seješ oves —
ako pa nočeš saditi, nočeš sejati — ali

boš imel kaj jesti, ko bodo kopali krom-
pir, ali boš kaj žel, ko pride čas žetve?«

»Res je, mati, res; za Boga, kako
modre misli imate.«

»Vsak mora misliti za-se in za druge,
ker za ljudi vendar ne bo mislila živina.«

»Res je, mati, res!«

Tako sta razmotrivala in se razgo-

Spravna cerkev v spomin Aleksandru II.
v Petrogradu.

varjala dolge marčne večere Tomaž Baran
in stara Jagustinka.

Po svetu.

Državni zbor.

Baje vendarle skličejo tudi v Avstriji
skoro po treh letih presledka državni zbor.

New York: Mestna hiša in časniške palače na Printing-House
(Tiskarniški trg).

— Končno se je vlada prepričala, da ima
tudi ljudstvo, ki toliko trpi v vojski, pra-
vico v državnem zboru po svojih zastop-
nikih tudi besedo spregovoriti in sodelo-
vati pri vladi.

Mažari v Avstriji so bili veliko bolj
previdni v tem pogledu. Tam je med voj-

sko njih zbornica redno zborovala in ker našega parlamenta ni bilo, je porabil grof Tisza ugoden položaj in delal nekako javno mnenje za celo Avstrijo. Zunanje države so presojale naše stališče samo iz besed ogrskega ministrskega predsednika, namesto Dunaja je bila Budimpešta prvo mesto v Avstriji.

Zanimivo bo tudi po vojski brati vso zgodovino, kako so se tri leta pri nas pripravljali za sklicanje parlamenta. Dokler je živel minister Stürkh, sploh ni bilo govora o državnem zboru, ker je bil temu odločno nasproten. Po njegovi smrti so začeli znova obravnavati to vprašanje. Nemci so hoteli, da se uradno poprej določi nov poslovnik za državni zbor, da se uvede nemški jezik kot državni jezik in da se češka razdeli v češka in nemška okrožja. — Pod pritiskom zunanjih dogodkov na Ruskem in Nemškem so morali od tega odnehati. In tako je sedaj tir napravljen, da se zopet zberejo državni poslanci na Dunaju. Ali in kako bodo zborovali, to je sedaj tisto veliko vprašanje, ki vzbuja med nami občno pozornost.

V Nemčiji

sta se zgodili zadnji čas dve važni spremembi. Leta 1873. je nemška vlada prepovedala jezuitom prebivati v samostanih na Nemškem. Nad 40 let so se nemški katoličani borili za svobodo, ki naj jo uživajo tudi jezuiti, leto za letom so predlagali, da se ta vladna naredba odpravi, celo socialni demokrati so jim pri tem pomagali, pa vlada je imela gluha ušesa; šele vojska v tretjem letu je dosegla, da se smejo tudi jezuiti vrniti v svojo domovino.

Druga vladna določba je prepovedala, da se po vsem Nemškem, torej tudi med Poljaki, kolikor jih spada pod Nemčijo, na nobenem javnem shodu ne sme spregovoriti nobena beseda druga kakor nemška. — Sedaj je tudi ta naredba odpravljena pod pritiskom vojske. Poljaki smejo na svojih shodih govoriti poljski. — Kakor vidimo, vojska tudi pravičnosti pot utira.

Na nemško-francoskem bojišču se še vedno bijejo strašni boji. Francozi in Angleži napadajo z veliko premočjo, Nemci se jim tuintam umaknejo, a odločilne zmage ni na nobeni strani, tako da tudi sedaj na tem bojišču še ne bo spregovorjena odločilna beseda. — Podmorski čolni še vedno napravljajo sovražnikom ogromno škodo. — Na Ruskem so razmere še vedno nejasne, vendar toliko pa

je skoraj gotovo, da do posebnega miru med nami in Rusi ne pride. — Na Krasu in na Tirolskem je še vedno splošen mir. V Mezopotamiji Angleži zelo napredujejo proti Turkom.

Razno.

Morska bolezen.

(Piše bivši mornariški zdravnik.)

O tej bolezni se je pisalo že mnogo in nasvetovalo še več. Vprašanje, vsled česa nastane ta bolezen, dobi odgovor, da je pač v prvi vrsti krivo prešivanje ladje, kar je tudi res, ali na vsak način pride tu tudi osebnost v poštev, kajti bojazljivi ljudje dobe morsk bolezen dosti hitreje nego pogumni. Ženske pogosteje nego moški. So pa pri tem čudni

Angleški lord krmi vkročnega orla.

slučaji. Najstarejši mornar dobi bolezen ob hudi vihri, a potniku, ki je prvič na krovu, ni slabo. Marsikomu ni prav nič, dokler ne vidi, kako obračajo drugi sopotniki oči in želodec. Stari ljudje obole bolj redkoma, dojenčki nikdar. Kdor je videl dojenčka na krovu, ki je vrgel iz sebe, mora upoštevati, da mečejo dojenčki na suhem ravno tako iz sebe, ker je njih želodeček vedno pripravljen, da se reši takim potom preveč nepotrebne. Najmanj se mi zde podvrženi morsk bolezen Angleži, Holanci in Nemci, najbolj pa romanski narodi. Zares nedotakljiv za to bolezen je le malokdo, dasi se hvali vsak rad s tem, da mu ne škoduje morje; v resnici je komaj 5 odstotkov ljudi, ki ostanejo zdravi, kadar začne ladja skakati ali nagibati se zdaj na to, zdaj na ono stran, ali upokončavati se kakor razbesnel

konj. Da si prestal enkrat bolezen, ne brani nikakor, da bi je ne dobil zopet na drugem potovanju, kakor se povrača nekaterim potnicam migrena na vsaki vožnji z železnico. Izbruh bolezni se zadrži pač pod vplivom lastne močne volje, lahko se vara tudi druge s trditvijo, da se čuti potnik popolnoma zdravega. Boj, ki ga bijejo osebe močne narave in volje z morsk boleznijo, ima nekoliko smešnega za opazovalca. Že večkrat je bil popisana tak boj: Počasi se skruši najponosnejša samozavest, človek se ne more več obvladati, pogovor zastane, usmev se izpači, ves život postane želodec, sili k izbruhu.

Znaki morske bolezni so različni, od majhne slabosti, mrtvične brezbriznosti, omotice, trudnosti, bledega obraza in mrzlega potu do bruhanja, ki očisti želodec večinoma popolnoma vsega, kar je kril v sebi, gre več ali manj hitro. Dostikrat se čuti človek, ki je daroval morskim deklicam, silno olajšanega, dobil je veselje do jedi, kakor bi odrezal, ga je pustila bolezen. Pa vselej ne gre tako po sreči. So slučaji, da se ne da bruhanje ustaviti, voda se zapre, žila bije slabo, bolnik je mrtvičen, zdravnik je prisiljen, da poseže s krepko roko v potek bolezni. Nevarnosti za življenje pa tudi v takem slučaju ni. V zdravilski literaturi ni overovljenega slučaja, da bi bil kdo umrl vsled morske bolezni. Naravno pa je, da oslabi človeka, ki pride že nevarno bolan na ladjo, morsk bolezen tako, da se zgodi lahko najhujše. Redke slučaje smrti, ki so se zgodili na moji ladji pri bolnikih, ki so dobili poleg svoje hude bolezni še morsk, ni da bi pripisoval na rovaš le-te. Umrli mi je potnik tabetik in umrl mi je potnik, ki je bolehal na zavapnjenju žil. Zadela ga je kap. Osebam, ki so podvržene krvavenju iz pljuč, onim, ki bolehalo na zavapnjenju žil, bi svetoval malo previdnosti, kadar se napotijo na morje, dasi nisem nikdar videl, da bi bruhal izmed stotin potnikov, ki so se peljali v Egipt, kdaj kdo kri.

Ker je glavni vzrok morske bolezni več ali manj vendar le majanje ladje, so poizkusili graditelji, da bi preprečili to, a jako komplicirani poizkusi niso vendar dovedli do sigurnega učinka. Več upanja, da ne bodo mučeni od morske bolezni, daje morskim potnikom izpopolnitev podvodnikov, ki bodo prevažali potem potnike in se bodo potonili ob slabem vremenu. Pod površino morja pa bo nadaljevala ladja svojo pot, ne da bi jo premetavali vetrovi in valovi, a dokler se to ne zgodi, ne ostaja potnikom nič drugega, kakor da se drže starih pravil odpomoči: Bivaj na svežem zraku, leži, če mogoče, na krovu, bolj v sredini. Par ur, preden prideš na krov, si preskrbi kosilo, preobložiti pa si ni treba želodca. Ako si obolel, pa ti odsvetujem, da bi si basal želodec, ki se že tako brani jedil, razen če bi bil izmetal popolnoma vse iz sebe. Jed, ki jo uživaš in ne moreš prebaviti, ne pomaga tako nič. Kdor pa želi in mora jesti, naj uživa rajši redke kakor goste jedi. Črna kava, jajce, požirek hladnega rdečega vina ali šampanjca bo zadostoval. Jed in pijača naj bi bila hladna ali mrzla.

Dosti obolelih, posebno ženske, potrebujejo tolažbe in zagotavljanja, občutek strahu pospeši izbruh bolezni in otežkuje njih stanje. Popolnoma brez zdravil ne gre, treba je pa pomisliti, da odreče zdravilo včasih popolnoma, ki je pomagalo v začetku ali pred izbruhom bolezni, ko se je bolezen že razpasla po životu. Prej je pomagala prav majhna mera, pozneje ne pomaga še tako velika mera istega zdravila. Jaz sam sem izhajal vedno z dvema zdraviloma, s kokainom in morfijem, dajal sem pa le v začetku potovanja zdravila, pozneje ga ni bilo treba več, tudi sem se tega ogibal, ker menim, da se prilagodi na daljši poti narava vožnji in bi dajanje zdravil motilo to naravno prilagodovanje.

Iz lastne izkušnje povem še to: Potniki, ki so uživali dva do tri dni, preden so prišli na ladjo, po osem do deset gramov bromovega natrija in so ga jemali na krovu vsak dan vsaki dve uri po gramu, so se počutili še precej dobro, kadar je bilo morje razburkano. Bili so to potniki, ki so prepotovali že dosti morja in so se pohvalili najbolj s tem načinom preprečitve bolezni.

Jaz sam pa se nisem mogel nikdar odločiti, da bi dajal tako velike mere broma, ker vpliva taka mera drugače slabo na telo, majhna mera pa ne pomaga za morskboleznen. Od drugih pomočkov, ki jih hvalijo drugi avtorji, naj omenim amylnitrit, katerega se zlije dve kaplji na robec in se vdihuje, potem veronal, ki se jemlje v majhnih merah tudi za preprečitev bolezni, anestezijski, ki se jemlje po dva- do štirikrat na dan po 1 četrt grama; atropin, validol in alkohol.

Kar je teh praškov in kapelj, ne sme jemati lajik nikdar brez zdravnikovega določila. Alkohol dene v majhni meri dobro, če ga pa pije kdo, kakor Angleži, nastane skupina znakov bolezni, o katerih je težko določiti, ali je njih vzrok slana ali žgana voda.

Neki zdravnik svetuje bolnim, naj pijejo slano vodo, naj se postavijo pod curek mrzle vode in naj se gibljejo neprestano s kakim delom; s takim zdravlilom pa se ne bo sprijaznil navadni potnik, za to je treba posebne energije; drugi teoretik svetuje namazanje ali otiranje atropina v želodec, obkladke ruma, iztezanje rok in drugo. Vsi ti nasveti in zdravila hočejo vplivati na človeško psiho in dosežejo več ali manj ta namen. Kako stoji tudi možje, ki so strogo na stališču vede, pod vplivom sugestije, nam dokazuje učenjak, prvak med raziskovalci morske bolezni, ki je svetoval kot pomoček zoper napade, da si izbere človek gotovo točko nebes, v katero zre, da ostane tako gotov, proti kateri strani sveta gre in gleda; ker je po njegovi teoriji vzrok morske bolezni samo desorientacija. On sam si je pomagal baje s tem. Da je kriva bolezni desorientacija, je ugibal, ker se preliva pri majanju ladje labirintna moča v ušesu. Tudi jaz sem bil večkrat in močno bolan vsled valovanja morja, pri tem sem si poskušal pomagati po nasvetih učenjaka, ali fiksiranje nebes mi je povečalo slabosti. Praznost teorije o desorientaciji sem uvidel, ko sem se vozil nekoč od vzhodnega obrežja Gardskega jezera do zahodnega in sem obolel na tej kratki poti, kjer vendar ni mogoče izgubiti orientacije.

Jože Plot.

Bošnjaki.

Vozili smo se ponoči in v dežju, in kolesa so udarjala ob tračnice, da je votlo bobnelo po vagonu. Kadar se tako voziš v tujini, ubog in nadložen, brez bližnje tolažbe v srcu, ti nevidna roka neprestano trka s prstom na senca ter ti vsled tega kljub vsej omami ni mogoče zaspati; in če cvileč zaškrtajo zavore, se zdrzneš in skušaš zbrati misli; a ne premisliš ničesar, zapreš veke in spet ti neznana roka kuje na sencih...

Kupe, že itak tesen, nesnažen in zasmrajen, je vsled preobilne natlaččenosti postajal neznošen od ure do ure. Enajst oseb nas je ždelo v tem ozkem prostoru in trudna telesa, stlačena drugo ob drugem, so se kljub zopni dušljivosti komaj upala geniti. Na policah so ležali blatni nahrbtniki, razcapane vreče in obrabljene malhe, pod klopema in med nogami so tičali opraskani leseni kovčegi, umazani, da se ni mogla razločiti prvotna barva.

»Okno otvoril!« je zahropel star rezervist, ki ni mogel vrniti svojih pleč med rame svojih sosedov, dasi je v tej mučni, poveznjeni

pozi vztrajal že eno uro, morda dve, ali bogve-kako dolgo. Težko je potegnil vase sapo in z nasršenih obrvi se mu je pocedila potna kaplja. Bil je očitno najstarejši med nami, obenem pravcat velikan, ki so se mu izpod štrlečega čela srepo bliskale črne, nikakor ne zlobne oči, izražajoč ljuto, prikrivano onemoglost. Tridesetletnik, ki je sedel pri oknu in so mu veljale te besede, je imel edin med tovariši glavo odkrito; neostriženi lasje so se mu ščetinasto razraščali v vihrav, a njegov obraz se ni v ničemer posebno razlikoval od drugih, izražal je samo velikopotezno trdost, ki na prvi pogled nisi o njej vedel, ali bi jo

ostanek cigarete, ki mu je lepela na ustni, in si zvil novo. Tako so vsi kadili, vlekli dim vase, da so se jim globoko udiralica lica, zrl predse s temnimi očmi in niso rekli besede. Ko sem gledal te sloke postave v zanemarjeni obleki in oguljenih fesih, te mračne ljudi s koščenimi, poraščenimi obrazi, z ravnodušnim, trdim, da, skoro zatepenim izrazom, sem v resnici opazil neko brezprimerno podobnost in sorodnost med njimi. Ta sorodnost je bila predvsem duševna in se je najbolj javljala v njih mrkih, navidezno mirnih očeh. Da, bratci, zadovoljujoč se s tihim čuvstvom, ne želeč si genjivih odkritij...

Dalmacija: Zader.

sličil malomarnosti ali privajenemu molčanju, ki nima besede ni v največjem gorju.

»Čuješ, Pero, okno otvoril!« je ponovil velikan in zganil z rameni, da sta zastokala njegova soseda. »Tako ti povem, pri duši moje majke, ta trenutek bi te ubil, ko bi te ne ljubil kot rodnega brata. Ali, ker se mi zdi, da smo bratci, prizanesem tebi in sebi. Razumeš, smiliš se mi, jadni, nesrečni Pero.«

»A, Nikola!« se je hladno odzval Pero, kakor bi hotel reči: »Kaj čemo, prestar si, Nikola, in se ti ne spodobi nepotrebno čvekanje!« A sicer niso nikogar vznemirile Nikolove besede.

Pero je odprl okno in naslonil nanj glavo, da mu je dež plaskal v lice in za vrat. V za-

»Kam se peljete?« sem vprašal.

»Idemo na Italijana,« je odgovoril Nikola. »Bili smo v Galiciji, zdaj se moramo zglasiti v Celju. Kje je to Celje?«

»V dveh urah boste tam. Še niste bili nikdar v Celju?«

Nikola je skomizgnil z rameni. »Vidiš, 32 mesecev se prevažam po svetu in pobijam Ruse, Srbe, Italijane, ljudi, ki jih nisem nikdar prej videl. Bil sem tam in tod, a resnično, ne poznam ničesar in nikogar. Kako naj vse to razumem? Ničesar ne vem, ničesar, dasi sem videl veliko in storil veliko...« Vdihnil je s slastjo dim cigaretnega ogorka in zamižal. »32 mesecev nisem videl doma in vsem tem ljudem se godi enako. Bošnjaki smo ubogi

Zadrsko pristanišče.

dehli kupe je buhnil vlažen, mrzličast zrak, ki je hipno osvežil dremotično razpoloženje. Nikola se je vzravnil in stopil na kovčeg; z glavo je udaril ob strop in toliko, da ni ubil steklenega obloka, ki je v njem brlela sajasta železniška svetilka. Potem si je prižgal na stenju cigareto in poželjivo požiral dim ogabno dišečega tobaka. Tudi ostali so pričeli kaditi. Pero, ki ni imel cigarete, je potegnil iz žepa umazan cukur in ga ponudil sosedu:

»Grgo, daj mi polovičko!«

Grgo je molče spravil cukur, dal Peru

ljudje. Pravijo nam tudi, da smo neumni ljudje. Res, jaz ne znam brati, tudi Djuro ne ume, ne Pero, ne Stjepan, ne Grgo. Toda, če nismo učeni ljudje, kaj se naj to pravi? A nas hvalijo, da smo hrabri ko levi. Povem ti, mnogo ljudi sem že ubil, kakor mimogrede sem zabodel nož v srce... Moj Bože, a da bi zdajle ugledal svojo ženo, bi se ji zgrudil pred kolena! Kakor sem star in se mi ne spodobi solza, bi se zjokal in bi postal otrok, ki ni zmožen zle misli in so mu neznane vse strahote, ki se gode po svetu... Vidiš, tam pri oknu sedi moj

prijatelj Pero. Stanujeva v istem selu, to se pravi, včasih je tako bilo. Ta človek na primer je tako ubog in usmiljenja vreden, da bi se kamen prekotalil, če bi Pero enkrat vzdihnil in povedal...»

Pero se je zganil in ošinil Nikolo s temnim, odločnim pogledom.

»Čuješ, Pero, pripoveduj svojo zgodbo!« je dejal Nikola.

»Zakaj venomer blebečeš?« je zavrnil Pero in spet brezbrizno zamahnil z roko. Dasi mu je dež razrušil lase in obraz, si je kakor v vročici odpel obleko do srca in se še niže sklonil skoz okno, strmeč v brezkončno, pusto noč.

»Ali si jezen, Pero?«

Toda oni ni odgovoril in Nikola je umolknil. Počutil je na kovčeg in zaril prste v lase pod fesom. »Kaj čemo?« je zamrmral in nato sem dolgo slišal, kako težko in zadušeno je hropel iz svojih širokih, orjaških prsi.

Oj ta vojaški boben!

Boben je stvar, ki spremlja razvoj narodov. Kakor pri nas, tako ga omenja tudi pri drugih narodih narodna pesem. Boben je neki glasnik, potom katerega si dajejo ne-civilizirani narodi duška v veselju in v žalosti, boben je služil najbrž že davne čase za sklicevanje ljudi, boben je nekak drug zvon. Učen Mahaul pravi, da pomeni beseda zbiranje ob glasu in tudi glas bobna znači klicanje in zbiranje. Ko zaslišimo udar bobna, hiti vse, da vidi in sliši, kaj je novega, z bobnom se razglasijo posebno važne novice, z bobnom se spremljajo vojaki na poti, boben naznanja propad hiš, dražbo, boben spremlja padlega vojaka. Mladi bobnar je znana in važna oseba v narodni pesmi.

Najstarejšim narodom je bil boben tudi prvo glasbeno orodje. Najbolj divji narodi v Avstraliji in Braziliji so si bili napravili boben. Kitajci so imeli že v 12. stl. pred Krist. velikanski boben, po njegovem bobnanju ali pri bobnanju so razdeljevali državno tlako. Tamtan, pavka in podobni predmeti za proizvajanje močnega glasu so samo druge oblike bobna ali zvona. Indijci pripovedujejo, da jim je podaril sam Brahma boben, kar je lahko umljivo, če se pomisli, da so smatrali prvotni narodi grmenje za božji glas in so poizkušali brahmini posnemati ta glas.

O marsikaterem turškem bobnu pripovedujejo, da je bil prevlečen s kožo kristjana. O Žižku govore, da je naročil, naj bi po njegovi smrti prevlekli vojaški boben z njegovo kožo, da bi navduševal tako še po smrti vojake. Napoleon, ta veliki poznavalec ljudske

duče, je cenil velike bobne, in stari ljudje pri nas so pripovedovali, da so Francozi silno radi bobnali.

Velikost in širina bobna se je menjavala s časom in s potrebo. Ob času staroveških Landsknehtov je bil boben meter dolg in pol metra širok; pozneje je postal nižji ali tudi širji, težak pa tako, da so ga močni vojaki komaj zmogli. V 18. stoletju so upeljali z janičarsko godbo tudi turški boben, katerega tolkači so bili prevlečeni z usnjem.

Pri branjevcu. Kupovalka vprašuje: »Imate piškotov?« — Branjevec odgovarja z usmiljenjem: »Razprodano.« — »Imate posušene zelenjave?« — »Razprodano.« — »Imate čo-

Mlekarica: »Kar cel liter mleka hočete! Li mislite, da mleko teče kakor studenec?«

kolado?« — »Se vendar ne sme prodajati ob torkih, gospa moja.« — »Pa mi dajte vsaj malo sladkorja, samo pol funtka.« — »Vi se šalite, milostljiva!« — »No, pa četrt funta presnega masla.« — »Odkar so uvedli davek na presno maslo, ne vemo več, kakšno je maslo.« — »Ja, kaj pa prodajate, za božjo voljo?« — »Nekaj vrst prav starega vina, — se ne dobi vsak dan, vam pravim — steklenica stane samo 6 frankov.« — Kupovalka se nasmeje pikro: »To me spominja na stavke, katerih sem se učila v potu svojega obraza iz nemške knjige, »Moja babica nima žepnega robca ali moj bratranec ima lepo britev.« — Gre naprej in se ustavi ob oglu. Branjevec letam se nasmehe na njeno vprašanje in na vprašanje drugih po drvah in premoğu. Moj Bog! Kakšni ljudje! Kako, da jim ne gre v glavo, da ni ne premoğa ne drv? — Raz polic pa mamijo zmrznjene in lačne kupovalce jestvin, ki jih ni, bele vrste raznovrstnih steklenic in posode z delikatesami. V posmeh lačnim. Tako prinaša francoski list »L'Quevre«.

Bolečine na obrazu so zato tako mučne in neprijetne, ker obdajajo obrazne mišice številne občutljive živce. Po obrazu so razpredeni živci okusa ust, duhalni živci nosa in živci vida, oči. Ni čuda torej, da ta velika množina živcev dela obraz posebno občutljiv. Radi tega svetujemo, da se uporablja pri bolečinah na obrazu Fellerjev živce pomirjajoči in bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elza-fluid«. Ta pomiri boleče živce in odstranja vzroke bolečin. Tako pri nervoznih bolečinah, kakor pri bolečinah prehlajenja itd. učinkuje hitro in dobro dé. Več kot 100.000 zahvalnih pisem potrjuje dobre uspehe tega pristnega domačega zdravila. — 12 steklenic pošlje na vse strani poštnine prosto za samo 7 kron 32 vinarjev lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatska). Kdor trpi na pomanjkanju teka, lahko naroči obenem Fellerjeve tek vzbujajoče, prebavo pospešujoče rabarbarske kroglice z zn. »Elza-kroglice«. 6 škatlic franko za 5 K 57 vin. Te želodec krepujoče, lažno odvajajoče preizkušene kroglice imajo prednost pred vsemi drugimi dastičnimi odvajalnimi sredstvi ter so zdravniško mnogokrat preizkušene. Hitri olajševalec bolečin je Fellerjev mentolov črtnik, ki se lahko povsod seboj nosi in stane 1 K 40 vin.

Zmes.

Krogla v srcu.

List »Provincia di Cremona« poroča o tem-le slučaju: Laški vojak je bil ob Soči ranjen v ramo. Tožil je vedno, da ga v prsih silno boli. Zdravnik ni mogel najti krogle, in ker se bolezen ni zboljšala, so poslali vojaka domov. Skoro eno leto je mož živel doma in nato umrl, kakor so rekli, vsled srčne hibe. Ko so truplo preiskali, so našli v desni srčni votlini kroglo, ki jo je mož več kakor 11 mescev v srcu nosil.

Srečen dedič.

V nekem hotelu v San Franciscu je živela stara, sitna, neznosna gospa. Neki sluga hotela je bil določen, da ji streže. Bil je pameten človek in sklenil je vse njene sitnosti molče prenašati in vse storiti, kar ukaže. Za to svojo zvesto postrežbo ni dobil od gospe nobenega daru, niti takrat mu ni nič dala, ko je iz hotela odpotovala. Kmalu nato je pa gospa umrla in iz oporoke so izvedeli, da je svojemu nekdanjemu slugi v hotelu zapustila 100.000 dolarjev z dostavkom, da dobi še 200.000 dolarjev, če bo prve dobro porabil. Za to določilo oporoke pa sluga ni smel ničesar vedeti. Poštenjak je s prvim denarjem sezidal svojim staršem prijazno hišico in jim oskrbel prijetno življenje za stara leta. V plačilo svoje otroške ljubezni je dobil seveda po oporoki še drugih 200.000 dolarjev.

Po praznikih. A: Misli si, ko sem se danes zjutraj zbudil, je ležal nekdo pod mojo posteljo. — B: Ali kak tat? — A: Ne — jaz sem tam ležal.

Kdor svojih kurjih oči ne odpravi, napravi si vsako pot za trpljenje in slabi z bolečino tudi vse truplo.

**Elsa
Plaster**

Odprava kurjih oči brez bolečin

je za vsakega prizadetega res blagodejna. Ne more se dovolj nujno svariti pred rezanjem kurjih oči. Lahko se pregloboko vreže, ne da se to opazi, na nogo pride vedno prah in umazanost, ta vsili v rano in nešteto s smrtjo končanah zastrupljenj krvi je tako nastalo. Kurja očesa se dajo brez noža lahko, sigurno in hitro odpraviti s Fellerjevim turistovskim obližem z znamko »Elza« (obliž zoper kurja očesa, cena 1 krono, v škatlah 2 kroni) ali s Fellerjevo turistovsko tinkturo z znamko »Elza« (tekoča tinktura zoper kurja očesa, cena 2 kroni). Zavojnina in poštnina stane 2 kroni 30 vin. več. Tisočero turistov, orožnikov, pismonoš, vojakov, kmetovalcev in dam, ki nosijo ozke čevlje, kakor tudi vseh, ki so je rabili, priporoča to sredstvo kot najhitreje in sigurno učinkujoče za radikalno odpravo kurjih oči. Medtem ko večina sredstev zoper kurja očesa, tako tudi rezanje, piljenje itd. samo zgornji del kurjih oči odpravi, jedro pa pusti, tako da kurja očesa hitro zopet narastejo, odpravita preje imenovana preparata kurja očesa temeljito z jedrom. Naroči se oba preparata, kakor tudi prašek zoper pot in potenje nog (cena 1 krona, pri E. V. Feller, lekarnar, Stubica, Elzatrž št. 331 (Hrvatsko).

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovner.

Srbečica, hraste, garje, pege

so bolezn, ki zahtevajo največje opreznosti. Najbolj zanesljivo in izdatno sredstvo proti njim je

»PARATOL«-MAZILO

ono ne ogrdi in je brez vonja, zato ga lahko uporabljamo tudi podnevi. Veliki lonček K 3.—, dva velika lončka K 5.50. — Paratol-prašek varuje občutljivo kožo. Ena škatla K 2.50. Oboje se naroča proti povzetju za naprej vpostani snesek pri: **PARATOL-WERKE v Budimpešti VI-26, Eötvös-u. 28.**

Framydol je sredstvo, ki pomlaja rast las tako, da rdeči, svetli in osiveli lasje ter brada dobijo trajno temno barvo. — 1 steklenica s poštnino K 2.70.

Rydyol je rožna voda, ki naredi blede lica nežno rdeča. Učinkuje čudovito. — 1 steklenica s poštn. K 2.45 (povzetje 55 vin. več.)

Naroča se pri:

IVAN GROLICH, drogerija pri angelu, BRNO št. 365, Moravsko.